

Etusivu>Perhe- ja perintöoikeudelliset asiat>Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus

Yksityisoikeuden alalla ennen siirtymäkauden päättymistä meneillään olevat menettelyt ja vireille pannut oikeudenkäynnit jatkuvat EU:n lainsäädännön mukaisesti. Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa yhteisesti sovitun mukaisesti Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat tiedot säilytetään Euroopan oikeusportaalissa vuoden 2024 loppuun.

Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus

Gibraltar

1 Mitä lakitermi ”lapsen huolto” käytännössä tarkoittaa? Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen huoltajalla on?

Gibraltarin lakia sovellettaessa lapsen huolto tarkoittaa lapsen huoltajuutta, hoitoa ja valvontaa, joista tavallisesti huolehtivat vanhempi tai vanhemmat taikka nimetty edunvalvoja. Yleensä vanhempi tai edunvalvoja vastaa lapsen huoltajuudesta ja kasvatukselta sekä lapselle kuuluvan tai hänen puolestaan hallussa pidettävän omaisuuden hallinnasta.

Käsite ”lapsen huolto” koskee isää, äitiä tai nimettyä edunvalvojaa, joka hoitaa tietyn lapsen huoltoa koskevia tehtäviä. Lapsen huolto tarkoittaa myös valvontaa joko suoraan tai ohjaamalla lasta tämän kehitysvaiheeseen sopivalla tavalla. Lisäksi se tarkoittaa lapsen kasvatusta ja, jos lapsi ei asu vanhemman kanssa, henkilökohtaisen suhteen ylläpitämistä lapseen ja lapsen tapaamista säännöllisesti. Huolto tarkoittaa tarvittaessa myös toimimista lapsen laillisena edustajana.

2 Kuka lapsen huoltaja yleensä on?

Lapsen huoltajuuden tai kasvatuksen sekä omaisuuden hallinnan osalta äidillä on yleensä samat oikeudet ja sama määräysvalta kuin isällä. Äidin ja isän oikeudet ja määräysvalta ovat yhdenvertaisia, ja jompikumpi voi käyttää niitä ilman toista. Näihin yleisiin oikeuksiin sovelletaan [Gibraltarin tuomioistuinten](#) määräyksiä.

Gibraltarin lain mukaan molemmilla vanhemmilla on lapsen huoltajuus, jos lapsen isä ja äiti olivat naimisissa lapsen syntyessä. Jos he taas eivät olleet naimisissa, vain äidillä on lapsen huoltajuus lapsen syntyessä. Tämä ei ole tiukka tai ehdoton sääntö, sillä Gibraltarin laissa tunnustetaan, että jos äiti rekisteröi isän ”isäksi”, tämä saa lapsen huoltajuuden. Tämä voi tapahtua myös tuomioistuimen määräyksestä.

Yhdellä, kahdella tai useammalla henkilöllä voi kuitenkin myös olla lapseen liittyviä vanhempainoikeuksia. He eivät kuitenkaan saa käyttää näitä oikeuksia ilman toisen tai tapauksen mukaan kenenkään muun suostumusta, ellei tuomioistuimen määräyksestä, asiakirjasta tai sopimuksesta muuta johdu.

3 Voidaanko lapselle määrätä muu huoltaja, jos lapsen vanhemmat eivät kykene tai ovat haluttomia toimimaan lapsensa huoltajina?

Vanhemman kuoltua eloonjäänyt vanhempi vastaa lapsen huoltajuudesta joko yksin tai yhdessä edesmenneen vanhemman nimeämän edunvalvojan kanssa. Jos edesmennyt vanhempi ei ole nimennyt edunvalvojaa tai nimetty edunvalvoja on joko kuollut tai kieltäytyy toimimasta, tuomioistuin voi nimittää edunvalvojan, mikäli se katsoo tämän asianmukaiseksi.

Tuomioistuin voi lapsen äidin tai isän hakemuksesta määrätä lapsen asuinpaikasta ja äidin tai isän tapaamisoikeudesta. Tuomioistuimella on myös valtuudet määrätä lapsi asumaan kenen tahansa henkilön kanssa (riippumatta siitä, onko henkilö lapsen vanhempi vai ei). Määräys asumisesta yhden vanhemman kanssa on kuitenkin täytäntöönpanokelvoton, mikäli vanhemmat asuvat yhdessä.

4 Kuinka huoltajuudesta päätetään silloin kun vanhemmat eroavat tai muuttavat erilleen?

Avioerotapauksessa Gibraltarin korkeimmalla oikeudella (*Supreme Court*) on toimivalta joko ennen lopullista tuomiota tai sen jälkeen määrätä avioliitossa syntyneiden lasten huoltajuudesta, elatuksesta ja koulutuksesta tai jopa määrätä menettelyistä, joiden perusteella lapset saatetaan tuomioistuimen suojelun alaisiksi. Korkein oikeus ei voi antaa lopullista avioerotuomiota, ellei se ole vakuuttunut siitä, että lapsia koskevat järjestelyt ovat hyväksyttävissä.

Jos vanhemmat muuttavat erilleen, osapuolten välillä voidaan tehdä sopimus, jossa jompikumpi heistä voi päättää luopua kaikista tai joistakin vanhempainoikeuksistaan. Tuomioistuin ei kuitenkaan saa panna tällaista sopimusta täytäntöön, jos se katsoo, että sopimuksen täytäntöönpano ei olisi lapsen edun mukaista.

5 Jos vanhemmat pääsevät sopimukseen lapsen huoltajuudesta, miten sopimus saadaan oikeudellisesti sitovaksi?

Kuten edellä kysymyksessä 4 todetaan, jos vanhempi tekee asumuseroa koskevan sopimuksen, jossa hän ilmoittaa luopuvansa kaikista tai joistakin vanhempainoikeuksistaan, tuomioistuin panee sopimuksen täytäntöön vain, jos se katsoo, että täytäntöönpano olisi lapsen edun mukaista.

6 Jos vanhemmat eivät pääse yksimielisyyteen lapsen huoltajuudesta, mitä muita keinoja asian ratkaisemiseksi on tuomioistuinkäsittelyn lisäksi?

Jos lapsen huoltajuutta koskeva kysymys on otettu esille avioeromenettelyssä, asian ratkaiseminen kuuluu Gibraltarin korkeimman oikeuden toimivaltaan. Sosiaalipua on kuitenkin jossain määrin saatavissa avioliittoneuvonnan kautta. Esimerkiksi Gibraltarin roomalaiskatolinen kirkko tarjoaa avioliittoneuvontapalveluja. Joitakin kysymyksiä voi olla mahdollista käsitellä myös sovittelun kautta.

7 Jos vanhemmat vievät asian oikeuteen, mistä lapseen liittyvistä asioista tuomari voi päättää?

Tuomari voi päättää mistä tahansa asiasta, jonka hän katsoo voivan vaikuttaa lapsen hyvinvointiin.

8 Jos tuomioistuin päättää, että huoltajuus kuuluu yksin toiselle vanhemmista, tarkoittaako tämä, että hän saa päättää kaikista lasta koskevista asioista kysymättä toiselta vanhemmalta?

Kun vanhempi on saanut yksinhuoltajuuden, hän voi päättää kaikista lasta koskevista asioista kuulematta ensin toista vanhempaa, jollei se ole vastoin tuomioistuimen päätöstä, esimerkiksi tapaamisoikeutta koskevaa päätöstä.

9 Jos tuomioistuin päättää, että vanhemmilla on yhteishuoltajuus, mitä se käytännössä merkitsee?

Lapsen yhteishuoltajuus tarkoittaa, että kummallakin vanhemmalla on samat oikeudet ja velvollisuudet lapsen suhteen. Näitä oikeuksia voidaan käyttää yhdessä tai erikseen.

10 Minkä tuomioistuimen tai viranomaisen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan laittaa lapsen huoltoasia vireille? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?

Jos lapsen huoltajuutta haetaan avioeromenettelyn yhteydessä tai sen seurauksena, hakemus on osoitettava Gibraltarin korkeimmalle oikeudelle. Hakemus tehdään haasteen muodossa, ja sen tueksi esitetään valahtoinen todistus. Kun nämä asiakirjat on toimitettu, korkeimman oikeuden kirjaamo määrää hakemuksen käsittelylle määräpäivän.

Huolenpitoa tarvitsevan lapsen huostaanottoa haetaan myös Gibraltarin korkeimmalta oikeudelta.

Jos lapsen huoltoa koskeva kysymys ei johdu avioeromenettelystä, hakemus voidaan tehdä Gibraltarin alemman oikeusasteen tuomioistuimeen (*Magistrates' Court*). Hakemus on tehtävä kirjallisen kantelun muodossa, ja siinä on esitettävä haettu korjaava toimi ja sen perustelut. Hakemukseen tulee liittää jäljennös lapsen syntymätodistuksesta ja soveltuvin osin jäljennös vihkitodistuksesta. Saatuaan kantelun tuomioistuin kirjaa asian käsittelyä varten ja ilmoittaa asianosaisille käsittelypäivän.

11 Mitä menettelyä näissä asioissa sovelletaan? Onko kiireellisiä tilanteita varten erityistä menettelyä?

Joka tapauksessa joko korkein oikeus tai alemman oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa määräpäivän hakemuksen käsittelylle ja ilmoittaa siitä asianosaisille. Osapuolten on saavuttava tuomioistuimeen vahvistettuna päivänä tarvittaessa yhdessä laillisten edustajiensa kanssa.

Kiireellisissä tilanteissa voidaan soveltaa erityistä menettelyä, jos vaikuttaa siltä, että lapsi saattaa olla huolenpidon tarpeessa.

12 Myönnetäänkö oikeudenkäyntikuluihin oikeusapua?

Oikeusapua voi saada sekä alemman oikeusasteen tuomioistuimessa että korkeimmassa oikeudessa tarveharkinnan perusteella. Oikeusapuhakemus tehdään molempien tuomioistuinten osalta korkeimpaan oikeuteen, ja hakemuslomakkeita saa korkeimman oikeuden kirjaamosta.

13 Voiko lapsen huoltoa koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Jos lapsen huoltoa koskevan päätöksen tekee alemman oikeusasteen tuomioistuin, muutosta voi hakea korkeimmasta oikeudesta. Jos päätöksen tekee korkein oikeus, saattaa olla mahdollista valittaa muutoksenhakutuomioistuimeen (*Court of Appeal*).

14 Joissain tapauksissa lapsen huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa täytyy hakea tuomioistuimelta tai toiselta viranomaiselta. Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Hakemus tehdään siihen tuomioistuimeen, joka antoi alkuperäisen päätöksen lapsen huollosta. Jos kyseessä oli alemman oikeusasteen tuomioistuin, on tehtävä kantelu, jossa esitetään kantelun perustelut. Korkeimman oikeuden osalta on esitettävä haaste, johon liitetään tarvittaessa valahtoinen todistus.

15 Millä tavoin tulee menetellä, jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuspäätös tunnustetaan ja pannaan täytäntöön tässä jäsenvaltiossa?

Gibraltariissa voidaan tunnustaa toisessa jäsenvaltiossa annettu lapsen huoltoa koskeva päätös, joka on tehty avioero-, asumus- tai mitätöintimenettelyn yhteydessä. Tällaisen päätöksen täytäntöönpanemiseksi on haettava alemman oikeusasteen tuomioistuimelta täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista.

16 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee tässä jäsenvaltiossa kääntyä, jos halutaan vastustaa sitä, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuspäätös tunnustetaan? Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Kumpikin osapuoli voi hakea muutosta täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevaan päätökseen. Muutosta haetaan korkeimmasta oikeudesta, jos päätöksen on tehnyt alemman oikeusasteen tuomioistuin.

17 Mitä lakia tuomioistuin soveltaa lapsen huoltoa koskevassa oikeudenkäynnissä silloin kun lapsi tai osapuolet eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai kun he ovat eri maiden kansalaisia?

Gibraltarin tuomioistuimet soveltavat Gibraltarin lakia, mukaan lukien paikallisia säädöksiä, sekä muita lakeja tai säännöksiä, jotka on kulloinkin laajennettu koskemaan Gibraltarilla.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 09/08/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.